

MUDr. Josef Zenáhlík (5. 1. 1915 – ?)

pocházel z Tábora z rodiny drážního oficiála. Studoval medicínu na Karlově univerzitě, studium po uzavření českých vysokých škol přerušil. Za války pracoval jako laborant v Dětském domově v Černovicích u Tábora. Seznámil se zde s Marií Štauberovou (16. 7. 1924), s níž se v roce 1943 oženil. Narodily se jim tři dcery. Po ukončení studia v listopadu 1945 byl jako lékař přidělen do Jindřichova Hradce. Od října 1946 působil ve Vyšším Brodě. Nebyl politicky organizován, teprve po únoru 1948 se stal kandidátem KSČ. V roce 1950 se členství vzdal.

Po únoru 1948 uvažoval Zenáhlík o odchodu do exilu, ale neodhodlal se k tomu. V listopadu 1951 umožnil odejít na Západ rožmberskému faráři Buňatovi za pomoci pašeráka Berty Riepla. Ten docházel z Rakouska k Hubertu Lorencovi na statek Mýto poblíž Rožmberka. Na jaře 1952 obdržel Zenáhlík prostřednictvím Riepla od Buňaty dopis, v němž byl požádán o spolupráci s francouzskou rozvědkou, která *pracuje pro osvobození Československa*. Zenáhlík na spolupráci přistoupil a podle instrukcí založil ze svých známých síť spolupracovníků – Hubert Lorenc, Josef Schwarz, Václav Tesař, Jiří Zenáhlík a jiní. Neocenitelnou pomoc a podporu poskytovala Zenáhlíkovi také jeho žena Marie.

Za pomoci spolupracovníků získal Zenáhlík řadu informací vojenského, hospodářského i politického charakteru. Na Západ je posílal prostřednictvím Berty Riepla, jenž se stal kurýrem francouzské rozvědky, a od konce roku 1952 také pomocí vysílačky. Tu Zenáhlík obdržel na jaře 1952 a měl k její obsluze nalézt vhodnou osobu. Našel ji ve Václavu Tesařovi, který se ale ukázal nevhodný při zaučování v obsluze vysílačky radioinstruktorem Luborem Fantou v září 1952, a tak ji převzal Zenáhlík. Zprávy odesílané vysílačkou podepisoval krycím jménem „Lev“.

Josef Zenáhlík byl StB zatčen v Akci „Doktor“ 26. 4. 1953 a odsouzen vojenským kolegiem Nejvyššího soudu v Praze 30. 11. 1953 na doživotí. Trest si odpykal, většinou jako táborový lékař, v Jáchymově (tábor Nikolaj), Leopoldově, Ilavě, Pankráci nebo Ruzyni. Během pobytu ve vězení přistoupil Zenáhlík 20. 12. 1960 ke spolupráci s StB (krycí jméno „Vacek“). Propuštěn byl na podmínku 11. 6. 1965 z Valdic.

Zenáhlikova žena Marie byla zatčena 2. 5. 1953 a odsouzena spolu s manželem 30. 11. 1953 na 11 let odnětí svobody, propadnutí všeho jmění a ztrátě čestných práv občanských na 5 let. Trest si odpykala převážně v Pardubicích, propuštěna byla na podmínku 3. 5. 1964.

Vysílačka MUDr. Josefa Zenáhlíka

Na přelomu 40. a 50. let 20. století hrozilo, že studená válka přeroste ve skutečný konflikt. Přípravovaly se na něj obě strany. Východní blok přecházel na válečnou ekonomiku a masivně budoval vojenské síly (jen Československo navýšilo v letech 1951 až 1953 počty vojáků ze 170 000 na 297 000 mužů). Přípravy na válku i krize studené války (Berlínská krize, Korejská válka apod.) nenechaly západní demokratické země klidným. Jejich válečné plánování se v Evropě zabývalo především efektivní obranou proti sovětské expanzi.

Součástí západoevropské obrany měla být také síť vysílaček umístěná v týlu východního bloku. Ke spolupráci byli hledáni lidé nesouhlasící s komunistickým režimem. Ideálně ti, kteří ovládali morseovku a nebyli by v případě válečného konfliktu povoláni do armády.

Podle instrukcí, přinesených v září 1952 Bertou Rieplem, bylo Zenáhlíkovým úkolem informovat vysílačkou o hrozbě vypuknutí války či již probíhající mobilizaci čs. armády. Poté, co odešle zprávu o blížícím se útoku komunistických armád na západoevropské demokratické země, měli být v předem určeném prostoru vysazeni parašutisté. Jejich úkolem bylo pozorovat přesuny vojska nebo přepravovaný náklad ze zajištěných bytů v Českých Budějovicích, ležících u výpadoých silnic a železnic či důležitých komunikačních uzlů. I parašutisté měli být vybaveni vysílačkami.

Akce „Doktor“

Státní bezpečnost (StB) zaměřila vysílačku MUDr. Josefa Zenáhlíka poprvé 23. 8. 1952 a postupně ji upřesnila do Vyššího Brodu. Prvním podezřelým se StB jevil vojenský telegrafista v záloze. Byl povolán na vojenské cvičení, ale porovnání „rukopisu telegrafisty“ ho z podezření vyloučilo.

Teprve zpráva tajného zahraničního spolupracovníka StB s krycím jménem „Ferdinand“ upozornila na zaškolení lékaře a otce tří dětí. Podezření ukazovalo na Zenáhlíka. Také on byl v dubnu 1953 povolán na mimořádné vojenské cvičení do vojenské nemocnice v Praze Střešovicích.

Ve spolupráci s vojenskou kontrarozvědkou StB zařídila, aby se domů mohl podívat až 25. a 26. 4. 1953. StB předpokládala, že pokud je Zenáhlík hledaným radiooperátorem, pokusí se navázat spojení. Pro ten případ zřídila v okolí Zenáhlíkova bydliště tři zaměřovací body.

Josef Zenáhlík navázal ze svého bytu spojení 26. 4. 1953 v 10:45 hodin. Jeho dům ovšem zaměřil pouze jeden zaměřovač ze tří. Na základě všech zjištěných okolností, které ukazovaly na Zenáhlíka, vnikla StB do jeho bytu, přičemž tři příslušníci StB využili lsti, kdy jednoho z nich podpírali jako raněného. Zenáhlík, který jim šel naproti, byl zatčen v 10:50 hodin.

Soud s MUDr. Josefem Zenáhlíkem a spol.

Soud s Josefem Zenáhlíkem a jeho nejbližšími spolupracovníky proběhl v Praze před vojenským kolegiem Nejvyššího soudu 28. až 30. 11. 1953. V intencích totalitního režimu do něj zasahovalo nejvyšší stranické vedení KSČ – předsednictvo ÚV KSČ. To rozhodlo, aby soud proběhl před „organizovanou“ veřejností a dostalo se mu pozornosti v tisku a rozhlase.

Josef Zenáhlík byl bez možnosti odvolání odsouzen za velezradu (§ 78 tr. zák.) a vyzvědačství (§ 86 tr. zák.) na doživotí, ke ztrátě čestných práv občanských navždy a k propadnutí všeho jmění. Spolu s ním byli souzeni a k vysokým trestům odsouzeni Jiří Zenáhlík (doživotí), Hubert Lorenc (25 let), Josef Schwarz (25 let), Václav Tesař (14 let), Marie Zenáhlíková (11 let), Karel Sládek (18 let), Josef Honetschläger (10 let), Marie Lorencová (17 let) a Jiří Lorenc (15 let).

I když se jednalo z dnešního pohledu o vysoké tresty, část obyvatel byla překvapena, že nepadly žádné tresty smrti. Rozsudek byl prý *tak mírný, že režim v ČSR je již před zhroucením, a proto se vládní činitelé snaží vytvořit si u francouzské vlády a jejího zastupitelského úřadu v Praze kladný poměr, nebo že prokurátoři a soudci se již bojí odplaty, která by je stihla v případě zvratu režimu.*